

קידושין יג

עניין: וקשין לעולם יותר מדור המבול

בן יהוידע

שם. וקשין לעולם יותר מדור המבול. הקשה מהרש"א ז"ל, אך יהיו קשים יותר מדור המבול, דהיינו חוטאין בזמננו, וזוהי חסור, והכא ספק א"ל וקלמט שוגג ע"ש. וז"ל בס"ד, דכור המבול היו חוטאים בא"ל, וכיוצא בכל להנחמם, וכיון דיש להם הנאה גדולה בזה, הנה הם אנוסים מינה"ר, אך כאן העובד בגיטין וקדושין דמתיר א"ל לעלמא מכת טעות וחסרון דעת, אין לו הנאה מזה, דלאו א"הו נופיה בועל האשה הזאת, ונמלא גורם חסור א"ל וממזרים, אע"פ שאין לו הנאה מזה, וכיון דאין לו הנאה לגופו אין זה אנוס מינה"ר, דלא חשיב האדם אנוס מינה"ר, אלא"כ היכא דיש לו הנאה, ועוד הוא מכשיל אנשים לדיקים באיסור ערוה, דאם הוא מתיר א"ל וזו האשה נשאת לאחר ע"פ הוראתו, נמלא הן האיש הנושא הן האשה הנשאת עברו על איסור ערוה, והם לדיקים באמת, כי לפי מומם עשו ע"פ דבריו של זה, שהוא חכם בנינו :

מהרש"א

שם וקשין לעולם יותר מדור המבול כו'. הגם שיש צוה ספק א"ל וקלמט שוגג וזכור המבול היו נכשלין בזמננו על א"ל דבני נח נכטו על א"ל מ"מ זה קשה יותר דבבני נח אין צו פסול ממזרות אבל בישראל שיש בהן פסול ממזרות מא"ל עבירה גוררת עבירה כי העולם יטעו שהגיטין וקדושין גמורים היו והבנים כשרים וזהו בעלמנו כוונת המתרגם דמולידין בנין מנשי חביריהון חובין על כו' דהיינו פסול ממזרות יבאו לעולם בגיטין וקדושין שאין להלכתן [ומה שיש עוד לדקדק במאמר הזה ממלא מפורש בחידושי הלכות ע"ש]:

יעבי"ץ

מדור המבול. נ"צ אע"ג שהשחימו דרכם ביחוד זמנה והיו עושקין גם א"ל כמ"ש עה"פ ויקחו להם נשים וצ"ג מזהר על א"ל ועריות מ"מ לא שייך בהם ממזרות דאין אישות לעובדי כוכבים משא"כ בישראל שמרבים ממזרים בישראל שהוא מעוות לא יוכל למקן ה"ט דקשין אלו: (יעב"ץ)

חידושי אגדות מהר"ל

והישוב ראוי לאדם השכלי, ודבר זה בארנו במקום אחר, ורמזו אותו רז"ל במכלתא (בשלח) אצל ויבקעו המים, אמר הקב"ה אם לאדם יחידי עשיתי ה' יבשה שנאמר יקו המים ותראה היבשה עדה קדושה על אחת כמה וכמה, בארו בזה כי ראוי לעדה קדושה שהם קדושים מן החומר להיות נדחים המים [מפניהם], לפיכך כאשר חטאו בדור המבול, רגים שבים לא נשטפו כי הדגים מקומם המים והמים טבעי להם ולכך לא נאבדו. אבל חטא קידושין וגרושין אינו דומה לחטא זנות, כי הזנות שהוא מתחבר לאשה אחרת מ"מ רוב בעילות הם אינם בבעל, כמו שאמרו חכמים (חולין י"א ב') רוב בעילות אחר הבעל ונשארו תולדות בעולם אשר הם ראויים להיות תולדות, רק שהזנות הוא הסרה מן הדרך הראוי, ולכך ראוי שיבא מבול מים שהוא הסרה מן הישוב, אבל כאשר החטא הוא בקידושין שסובר שהיא אשתו, ולא שייך לומר בזה רוב בעילות אחר הבעל שהוא סובר שהיא אשתו וכל הבנים הם ממזירים, ומזה הטעם קשים הם מדור המבול, כי במבול אע"ג שהיה זנות במבול מ"מ היו התולדות כשרים, אבל חטא קידושין אין תולדות שראויים להיות תולדות נמצאים כלל, ואין זה הסרה מן הראוי בלבד כמו שהוא הזנות שהוא הסרה מן הראוי בלבד, ולפיכך בדור המבול היו נמצאים הדגים שהדגים שהם בים שהוא מוסר מן הישוב עדיין יש קיום להם שהים הוא טבעי להם והם מגזורים מן הישוב, ולכך חטא קידושין שאינו הסרה בלבד רק שאין נמצאים תולדות ראויים בעולם, ודבר זה הוא העדר מציאות לגמרי ולפיכך אף דגים שבים, ראוי שלא יהיו נמצאים כי אין כאן מציאות כלל, כאשר יש כאן חטא קידושין וגרושין שאין כאן תולדות ראויים והבן דברים אלו.

גור אריה בראשית ו, ב

לקחו, ואין זה קשיא כלל, דגבי דור המבול לא היה החטא שלהם רק בזנות¹², ואדרבא רוב בעילות אחר בעל (סוטה מ.), ולא תלינן מה שנחעברה האשה — הוא מחבריהם¹³, אבל מי שאינו יודע בטיב גיטין וקדושין — הרי היא נשאת לאחר ומוליד ממנה, דהיא¹⁴ סבורה שאינה מקודשת לאחר, ובשביל זה קאמר 'מולידין בניים מנשי חבריהם', אבל בדור המבול אפילו אם היתה נשואה לא יקשה¹⁵, דסוף סוף¹⁶ לא היה יודע שודאי תתעבר¹⁴, דרוב בעילות אחר הבעל¹⁵, אבל זה שאינו יודע בטיב גיטין וקדושין — הרי בודאי יולידו מנשי חבריהם¹⁶, ובשביל זה הוא קשה יותר. דאין

רש"י בראשית ו, ב

16 ראה נתתיך אלהים: כי טבת הנה אמר רבי יודן טבת כתיב, כשהיו מטיצין אותה מקושטת ליכנס לחופה, היה גדול נכנס וצועלה תחלה: מכל אשר כחרו אף צעולת צעל, אף הזכר והצמחה: (ג) לא ידון רוחי באדם לא יתרעס

רא"ם בראשית ו, ב

בחרו" מפני שזהו הקרוב לפשוטו של מקרא. וקשה מההיא דפרק קמא דקידושין: "דאמר רב יהודה: כל מי שאינו בקי בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק בהן. ואמר רבא: וקשין לעולם יותר מדור המבול כדכתיב: 'דמים בדמים נגעו'. ומתרגם רב יוסף: מולידין בנין עם נשי חבריהון. וכתיב: 'על כן תאבל הארץ וגו' וגם דגי הים יאספו', ואלו בדור המבול כתיב¹⁰: 'כל אשר בחרבה מתו' ולא דגים שבים" משמע דסבירא ליה לרבא שבדור המבול לא נכשלו באשת איש ולפיכך נוצלו הדגים שבים. ושמה אגדות חלוקות הן¹¹.